

Roofvogel- en uilenshow op Oud Valkenveen

Verslag van de roofvogel- en uilenshow gehouden op Oud Valkeveen op 7 augustus, gegeven door G J Valkerij uit Rijssen

Hanneke Sevink

Een uur voor de show worden negen van de elf in de show gebruikte vogels op hun zitstokken tentoongesteld. Het publiek mag deze vogels vrij benaderen en fotograferen. De eigenaar waarschuwt de mensen met respect met de vogels om te gaan en ze niet aan te raken omdat ze gevaarlijk zijn. De hybride valken hebben kapjes op hun kop. Iedereen mag doen wat hij wil en velen maken van heel dichtbij foto's van de vogels.

Sommige vogels springen voortdurend van hun zitstok af (richting hun hokje?). Met name de woestijnbuizerd is erg onrustig, hetgeen volgens de eigenaresse zou samenhangen met de vliegerende mensen vlak naast de vogels.

Zij houdt de vogel daarom een tijd op haar

arm. De vogels zitten aan touwtjes korter dan hun eigen lichaamslengte, waardoor hun bewegingsruimte zeer beperkt is. Aan beide poten zit een leertje waar ze duidelijk last van hebben als ze proberen te stappen op de grond. De Canadese oehoe zit aan één stuk door te jammeren. Enkele stoere jongetjes vertonen wat uitdagend gedrag naar met name de arenden. Eén jongen loopt hierbij met een stokje in zijn hand.

Gebruikte vogels zijn: Braziliaanse dwerguil (ongeveer 2 ½ maand oud), witkopzeearend, bateleur, witwangdwergooruil, slecht- x sakervalk, slecht- x giervalk, witruggier, bergcaracara, woestijnbuizerd, Canadese oehoe (16 weken oud) en kerkuil

Bij de introductie van de vogels vertelt de showgever bij de meeste vogels de soort, de naam, de spanwijdte, het gewicht, de leeftijd en de leeftijd die ze kunnen bereiken. Bij sommige soorten vertelt hij heel summier wat ze eten. Bij de uilen legt hij uit dat uilen met

gele ogen overdag jagen en met donkere ogen 's nachts. Zijn uilen met donkere ogen zitten dan al bijna een uur in het volle daglicht. Van de kerkuil wordt alleen verteld dat hij leeft bij de boer in de schuur. (De kerkuil gaat bij het begin van de show terug in zijn hok.) Dit is de enige voorlichting die in de hele show wordt gegeven.

Tijdens de show staat het publiek achter een afzetting, een touwtje. Bij allerlei onderdelen van de show wordt (een deel van) het publiek uitgenodigd in de cirkel te komen.

De showgever zegt de mensen tijdens deze show te willen meenemen door de wereld van de valkerij. Bij de introductie van de vogels vertelt hij vooral waar ze allemaal in de publiciteit zijn geweest (tv., voetbalstadions, etc.) en dat ze met de woestijnbuizerd vaak mogen opdraven om bijvoorbeeld een sleutel of trouwringen aan te vliegen.

De show bestaat uit het heen en weer laten vliegen van verschillende vogels, om te beginnen de woestijnbuizerd. Al snel mogen mensen uit het publiek, vooral kinderen, de vogel op hun arm opvangen (handschoen aan). Veelvuldig maakt de eigenaar opmerkingen over het feit dat de vogels zomaar op je kunnen poepen ('Ja, hij kan poepen; ja, dat mag je, als het op je kleren is gekomen, zomaar mee naar huis nemen.

Zoveel mogelijk kinderen komen aan de beurt. Bij het optreden van de witruggier (een niet tentoongestelde vogel) wordt verteld dat deze in de natuur dode zebra's eet. Hij ruikt ze over grote afstand en is in staat ze open te scheuren. Nu kijken of hij ook zweetvoeten kan ruiken. De gier mag vervolgens bij mensen uit het publiek stukjes vlees van de voeten of schoenen afpakken.

Aan de hand van het vliegen van de kerkuil wil de eigenaar het publiek laten weten dat uilen geruisloos vliegen. Hij laat de uil telkens over een deel van het publiek vliegen. Alles gaat echter zo onrustig, het publiek is helemaal niet stil, dat het effect van dit deel van de show totaal verloren gaat. Veel mensen aaien de uil. De twee aanwezige valken zijn hybride vogels. De eigenaar legt uit dat hij met hybride vogels werkt omdat hij er in het verleden van is beticht vogels uit de natuur te halen. Het gaat om een hybride slechtvalk x giervalk en een jonge slechtvalk x sakervalk. Deze laatste vliegt onmiddellijk weg van het terrein, de rietvelden naast Oud Valkeveen in en komt niet meer terug. Hij is gezenderd.

De slechtvalk x giervalk vliegt wel rond bij het publiek en landt in een kring van tien kinderen met een straal van ongeveer 2 meter. 'Dit is supergevaarlijk., roept de eigenaar telkens.

De bergcaracara wordt geïntroduceerd als de roepieroepe vogel. Hij schreeuwt namelijk voortdurend. Dat doet hij ook werkelijk! Het enige wat deze vogel doet in zijn optreden is dat hij stukjes vlees onder zes bekertjes vandaan haalt. De eigenaar legt uit dat hij in het wild zijn eten zoekt onder stenen en dat het dus niet moeilijk was om hem dit gedrag te leren. Hij vertelt er niet bij dat in het wild deze vogel bijna altijd stil is en dat hij nu zo schreeuwt, omdat hij vreselijke honger heeft. Hij moet natuurlijk hongerig zijn wil hij deze

opdracht goed uitvoeren. Na zes beertjes gaat de caracara terug in de auto.

De witkopzeearend vliegt laag over het publiek heen. Hij is in de rui en heeft moeite met vliegen. Terwijl hij op zijn hurken met een vogel bezig is, legt de man nog uit dat het absoluut geen huisdieren zijn, omdat ze gevaarlijk kunnen zijn.

De show wordt afgesloten zonder dat de jonge hybride valk terug is gekomen uit de rietvelden (Natura 2000 gebied) naast Oud Valkeveen.

Conclusies

Geen voorlichting

In de show wordt behalve wat informatie gegeven bij de introductie geen voorlichting gegeven. De show bestaat uit het laten vliegen van verschillende vogels waarbij het publiek vaak de vogel mag opvangen op de handschoen. De showgever van de vogels zegt dat hij de mensen wil meenemen door de wereld van de valkerij, maar dat doet hij niet. Hij vertelt niets over de valkerij. Hij geeft niet eens het verschil aan tussen een roofvogelhouder en een valkenier. Wat betekent het voor de roofvogel of uil om bij

een valkenier te leven en wat om bij een roofvogelhouder gevangen te zitten.

Er wordt in de hele show niets duidelijk gemaakt over de ecologie van de in Nederland levende roofvogels en uilen. Hoe leven deze vogels, wat is hun gedrag, wat is de relatie tussen deze dieren en hun omgeving, wat is hun relatie met mensen.

Onnatuurlijk gedrag

De vogels krijgen niet de kans hun natuurlijke gedrag te vertonen, ze zitten daarentegen in zeer onnatuurlijke omstandigheden. De vogels zitten op zitstokken aan korte touwtjes/leertjes, waardoor ze weinig bewegingsruimte hebben. Het is aan ze te zien dat ze last hebben van de leertjes als ze op het gras proberen een paar stappen te doen.

De uilen zitten in het volle daglicht. Geen enkele vogel kan schuilen.

De vogels worden gedwongen mensen heel dicht bij zich te tolereren, vaak zelfs toornen de mensen boven de vogels uit. In de natuur zal dit nooit voorkomen. De vogels zullen altijd als zij door mensen benaderd worden wegvliegen.

Soort	Wetenschappelijke naam	Gewicht in grammen	Aantal roofvogels	Gemiddeld aantal meters	Standaardafwijking in meters	Minimum aantal meters	Maximum aantal meters
Havik	Accipiter gentilis	900	32	81,3	40,7	21	188
Sperwer	Accipiter nisus	220	49	75	43,4	9	206
Buizerd	Buteo buteo	1000	151	109,7	61,8	11	285
Bruine kiekendief	Circus aeruginosus	630	7	154,1	56,7	75	245
Blaauwe kiekendief	Circus cyaneus	435	10	87,2	40,6	44	158
Smelleken	Falco columbarius	175	2	211,5	51,6	175	248
Slechtvalk	Falco peregrinus	805	7	179,3	86,8	87	310
Boomvalk	Falco subbuteo	240	7	119,8	40,2	84	206
Torenvalk	Falco tinnunculus	200	43	67,7	30	0	124
Zeearend	Haliaeetus albicilla	5000	1	453			
Hagedisbuizerd	Kaupifalco monogrammicus	305	3	30	14,8		
Gabarhavik	Micronisus gabar	170	2	24	21,2		
Geelsnavelwouw	Milvus migrans parasitus	650	9	26,3	20,4		
Rode wouw	Milvus milvus	1300	1	240			
Kaggier	Necrosyrtes monachus	2000	9	11,9	15,6		
Visarend	Pandion haliaetus	1500	3	222	40,7	184	265
Wespendief	Pernis apivorus	900	18	52,9	25,1	7	110
Maleise wespendief	Pernis ptilorhynchus	1100	1	75			
Kaalkopkiekendief	Polyboroides typus	570	2	38	7,1		

Tabel 1. Vluchtafstand in meters van een aantal roofvogelsoorten bij benadering door mensen.

Tabel gemaakt door Rob G. Bijlsma

In de tabel staat aangegeven op wat voor afstanden verschillende soorten roofvogels wegvliegen wanneer ze benaderd worden: de vluchtafstand. Voordat zij opvliegen zullen vogels bij benadering door mensen alerter gedrag gaan vertonen. Dit betekent dat zij ophouden met te doen wat zij deden en al hun aandacht richten op de naderende persoon. Dit gebeurt meestal op een afstand die 40 % groter is dan de vluchtafstand. Een slechtvalk zal dus gemiddeld, wanneer een mens hem genaderd is, tot op 179,3 meter opvliegen en op een afstand van ongeveer 251 meter een alerte houding aannemen. Hij zal zijn volledige aandacht richten op de naderende persoon. Tijdens deze show staan mensen op minder dan een meter van de valken. Dit moge genoeg zeggen over de dieronvriendelijkheid van die situatie.

Kunstjes

De vogels vliegen naar de eigenaar of naar een ander met handschoen, omdat ze geleerd hebben dat wanneer ze dat doen, ze eten krijgen. De eigenaar vertelt ook dat de vogels met eten zijn getraind voor de show. Zonder dit eten als beloning zouden de vogels niet gehoorzamen en zonder honger zouden ze geen

kunstjes doen.

De Canadese oehoe bedelt de hele tijd, de bergcaracara idem. Dit bedelen is voor een volwassen vogel onnatuurlijk gedrag. Vrouwtjes kunnen bedelen in de broedperiode, met name als te weinig voedsel wordt aangebracht. Vogels in gevangenschap zijn voor hun voedsel afhankelijk van hun eigenaar.

Sensatie zoeken

In de show wordt vaker de sensatie gezocht; roepen dat de vogels op je kunnen poepen, roepen dat het supergevaarlijk is wat er gedaan wordt, spelen met de angst dat de witruggier je voeten zou kunnen openscheuren, de vogels vlak over de hoofden van het publiek laten vliegen.

Een deel van de vogels wordt alleen tentoongesteld (Braziliaanse dwerguil, witwangdwergooruil, Canadese oehoe), zij vliegen niet. Zij hebben dus de hele reis in de auto en het zitten voor het publiek moeten doorstaan, alleen om door mensen van dichtbij bekeken te kunnen worden. Andere vliegen een paar keer, enkele vliegen wat meer (woestijnbuiserd, witkopzearend, kerkuil). De vogels waarmee gevlogen werd kregen een zender om. Eén valk ontsnapte onmiddellijk.

Foto's: Hanneke Sevink